

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 346

Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı ve Adalet ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/679)

TC

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K.K.Gn.Md. 18/101-1863/03143

3 . 4 . 1985

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 27.3.1985 tarihinde kararlaştırılan «Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan

FINANSAL KIRALAMA KANUNU TASARISI
GENEL GEREKÇE

1970'li yılların başından itibaren ülkemiz ekonomisinde meydana gelen hızlı gelişmeler, ekonominin kendine has kaideleri ve tekâmülü içinde bazı meselelerin güncellik kazanmasına sebep olmuştur. Bu meselelerin içinde en başta gelenlerden biri de «malî piyasalar» olmuştur.

Malî piyasalar, kısa vadeli fon arz ve talebinin karşılaştığı para piyasası ile orta ve uzun vadeli fon arz ve talebinin karşılaştığı sermaye piyasasından meydana gelmektedir.

Gelişmiş ekonomilerin temel taşlarından biri olan malî piyasalar, ekonomideki tasarruf-yatırım eşitliğinin gerçekleşmesinin ve fonların sektörlere uygun şekilde dağılımını sağlamanın araçlarından biri olması bakımından Devletin teşvik ettiği teşkilatlanmış bir yapıdır.

Söz konusu piyasayı, değişen ekonomik şartlara göre tespit olunan hedefler doğrultusunda yönlendirmek amacıyla, piyasanın teşkilatlanma ve çalışma kurallarını belirlemek üzere yeni kanunî düzenlemeler yapma gereği ortaya çıkmaktadır.

Bu amaç doğrultusunda ilk etapta 28.7.1981 tarihli 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu çıkarılmıştır. Söz konusu Kanun ile tasarrufların menkul kıymetlere yatırılarak halkın iktisadi kalkınmaya etkin ve yaygın bir şekilde katılması amaçlanmış ve sermaye piyasasının güven, açıklık ve kararlılık içinde çalışması tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlarının korunmasına yönelik kanunî tedbirler alınmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Kanunun amacını düzenleyen bu madde aynı zamanda Kanunun hangi çeşit finansal kiralama sözleşmesini esas aldığı belirtilmektedir. Gerçekten kurumun kaynağı olan Amerika'da ve Avrupa'da uygulama finansal kiralama sözleşmelerinin muhtelif çeşitlerini ortaya çıkarmıştır. Madde bunlardan yalnız finansman sağlamaya yönelik sözleşmenin esas alındığını belirtmektedir. Bu çeşit finansman kira sözleşmesinde taraflardan biri daima bu alanda uzmanlaşmış bir finansman kurumu olan finansman kiralama şirkettir. Bu şirket, işletmenin sabit kıymet ihtiyaçlarını, kredi esasına dayalı olarak çalışan diğer finansman kurum-

larından farklı olarak kredi vermek suretiyle değil, fakat ihtiyaç duydukları malları sağlayarak malların kullanımını bir bedel karşılığı devretmek suretiyle karşılamaktadır. Ancak buna dair Borçlar Kanununda düzenlenmiş bulunan kira akdindeki kullanımın devrinden farklı bir nitelik göstermektedir. Gerçekten bu münasebette malın kullanımını devralan kiracının hukuki durumu ötesinde adeta bir malikin yetkilerini haiz olmakta, ayrıca olağan kira akdindeki kiracının yüklendiği yükümlülükler altına girmektedir.

Söz konusu münasebette finansman kira şirketi sözleşme konusu malın hukuki mülkiyetini muhafaza ederken, onun ekonomik mülkiyeti malı devralana geçmektedir.

Madde 2. — Madde, kanunun kapsamını belirlemektedir.

Madde 3. — Kanunda geçen deyimlerin tanımı yapılmıştır.

Madde 4. — Finansman sağlamaya yönelik finansman kiralama sözleşmesinin tanımı ve bunun belli unsurları belirlenmektedir. Bu çeşit finansman kiralama sözleşmesinde finansman kiralama şirketi finansman kirayı kabul edenin işletmesi için ihtiyaç duyduğu mal ve veya malların zilyetliğini, bunlardan her türlü menfaati sağlamak üzere ona devredebileceği, kiracının da bu devir karşılığı bir bedel ödemeyi kabul ettiği bir sözleşmedir. Sözleşme, amacın gerçekleşmesi, bunun belli bir süre feshedilmemesi şartına bağlı kılınmaktadır. Finansal kiralama şirketi, kiracının seçimi üzerine malı üçüncü kişiden satın almış veya başka surette temin etmiş olacaktır.

Bu çalışmaların doğrultusunda bu defa finansal amaçlı bir çeşit kiralama şekli olan «Finansal Kiralama Kanun Tasarısı» hazırlanmış bulunmaktadır.

Finansal kira sözleşmesi, finansal kiralama şirketi tarafından, belli bir süre için, kararlaştırılacak finansal kira bedeli karşılığında, finansal kiralama kabul edene, onun talebi ve seçimi üzerine temin ettiği finansal kira konusu malın ekonomik kullanımını bırakan bir sözleşmedir.

Orta vadeli finansman imkânı veren finansal kiralama kurumu aynı sermaye finansmanı için bir borçlanma yolu olarak henüz Türkiye'de mevcut değildir.

Bu kurum, gelişmiş batı ülkelerinde son otuz yıldır yaygın bir şekilde kullanılmakta, oldukça karmaşık bir yapıya sahip olan finansal kiralama faaliyetlerinin gelişmesine ve ihtiyaçlarına paralel olarak düzenleyici ve yönlendirici mevzuat, zaman içinde geliştirilmektedir.

Finansal kira faaliyetleri, bugün Türkiye'de birçok mevzuat ile alakalı olup, bunlardan ticaret, vergi, teşvik ve gümrük mevzuatları finansal kira kurumunu etkileyici hükümlere sahiptir. Bu nedenle finansal kira faaliyetlerinin ülkemizde yaygın bir şekilde tatbik edilmesini sağlamak, bu mevzuatta gerekli düzenlemelerin yapılmasına bağlıdır.

Hal böyle olunca, bu kurumun bir kanunla düzenlenmesi ve onun hukuki yapısı ile tarafların hak ve yükümlülüklerinin belirlenmesi mecburiyeti hâsıl olmuş ve finansal kira kurumunun ülkemizde de uygulanabilmesi amacı ile bu Kanun Tasarısı hazırlanmış bulunmaktadır.

Madde 5. — Finansal kiralama sözleşmesinin konusunun işletmenin sabit değerlerinin yalnız taşınır veya taşınmaz mal olabileceği, sınıflı ve fikri hakların bu çeşit sözleşmelere konu olamayacağı belirlenmektedir.

Madde 6. — Madde finansal kira sözleşmesinin esaslı unsuru olan kira bedelinin sözleşmenin yapısı itibarıyla zaman içinde birbirini takip eden edalar şeklinde olacağı ilkesinden hareketle, bir yandan bunların ödeme zamanlarının sözleşmede gösterileceğini, diğer yandan bedel edalarının miktarları sabit kalacağı gibi değişken de olabileceği hükme bağlanmaktadır.

Ayrıca madde, kira bedelinin Türk lirası olarak tespiti yanında yabancı para ile de belirlenebileceği esasını getirmektedir.

Madde 7. — Madde sözleşmenin feshedilmezlik süresinin en az dört yıl olacağını öngörmektedir. Böylece taraflar, sözleşmelerinde bu konuda herhangi bir süre öngörmemiş veya bundan daha kısa bir süre tayin etmiş olsalar bile, sözleşmeyi dört yıldan önce sona erdiremeyeceklerdir. Bu süreyi sözleşme ile artırmak mümkündür.

Sürenin en az dört yıl olarak düşünülmesi, özellikle taşınır malların bu sürede amorti edileceği düşüncesinden kaynaklanmaktadır. Sözleşmenin konusu bir taşınmaz mal ise, bu takdirde, tarafların daha uzun bir süre belirleyecekleri açıktır.

Dört yıllık bir feshedilmezlik süresi, sözleşmenin 23 ve 24 üncü maddeler uyarınca sona ermesi veya fes-hini engellemektedir.

Madde 8. — Madde finansal kiralama sözleşmesinin şeklini ve özel bir sicile tescilini düzenlemektedir. Finansal kiralama münasebetlerinde kiracı malın zilyetliğini ve ekonomik mülkiyetini elinde bulundurmakla beraber, malın hukuken maliki finansal kiralama şirkettir. Sistemin düzenli işleyebilmesi için bu durumun sözleşme süresince bozulmaması gerekmektedir. Medeni Kanunumuz ise iyi niyetli üçüncü kişilerin malik ol-mayan kişiden mülkiyet veya diğer sınırlı aynı hakları kazanmalarını mümkün kılmıştır. Böylece kiracıdan malın üçüncü kişilerce iyi niyetli iktisabı her zaman söz konusu olabilecektir. Bu yol açık tutulduğu takdir-de, finansal kira kurumunun sağlıklı işleyebilmesi ve gelişebilmesi imkânı ortadan kalkacaktır. Bu yolu ka-patabilmek amacıyla sicile tescil sistemi getirilmiş ve finans kiralama işlemlerine aleniyet kazandırılmıştır.

Sicil, kiracının ikametgâhında tutulan özel bir sicildir. Ancak sözleşmenin konusu taşınmaz mal ise, bu takdirde sözleşme, tapu kütüğünün beyanlar hanesine kaydedilecektir. Kiracıdan mal almak isteyenler, bu sicilli ve tapu sicilini incelemek suretiyle, malın finansal kiralama konusu olup olmadığını öğrenebilecekler-dir. Şayet özel sicilli incelememişlerse, Medeni Kanunun 3/2 maddesi uyarınca gerekli özeni göstermemiş olduklarından artık iyi niyetli sayılamayacaklar ve iktisapları da geçerli olamayacaktır.

Madde 9. — Madde finansal kiralama münasebeti süresince kira konusu malın kiralayana ait alacağını vurguladıktan sonra, tarafların sözleşmede kiracıya süre sonunda malı tek taraflı iradesi ile satın alma hak-kının tanınabileceğini öngörmektedir. Esasında finansal kiralama münasebetinde finansal kiralama şirketinin mala karşı ilgisi, bunu sağlarken ödediği bedelin kendisine geri dönmelerini temin etmekten öteye geçmez. Bu-na karşılık işletmesinin sabit kıymet ihtiyacını bu yolla sağlayan kiracının malı muhafazadaki menfaati çok faz-ladır. Bu sebeple sözleşme süresi sonunda, malın bedeli kira bedelleri ile karşılanmış olduğundan, kiralayanın artık malın mülkiyetini muhafazasında kiracıya oranla büyük bir menfaati söz konusu olmayacağından kira-cıya böyle bir hak tanınması yerinde olacaktır.

Tarafların bu satın alma hakkının kullanım şartlarını ve satış bedelini sözleşmede göstermek durumunda oldukları kuşkusuzdur.

Madde 10. — Finansal kiralama işlemleri finansman amaçlı olduğundan kiralayanın anonim şirket olması, kuruluşu, şube açmaları veya yabancı şirketlerin bu amaçla Türkiye'de şube açmalarının Başbakanlık Ha-zine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının ön iznine tabi tutulması, denetimlerinin de bu Müsteşarlıkça yapılması öngörülmektedir.

Madde 11. — Finansal kiralama işlemleri özel bir uzmanlık gerektirdiğinden bankalar ve sigorta şirket-lerinin bu çeşit faaliyet sürdürmeleri önlenmektedir. Ancak, mevduat kabul etmeyen kalkınma ve yatırım bankalarının, amaçları ve fonksiyonları doğrultusunda bu çeşit faaliyetlerin gerektirdiği teşkilatlanmayı ko-laylıkla sağlayabilecekleri düşünüldüğünden bu tür bankaların Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının izni ile finansal kiralama işlemleri yapabilmeleri imkânı getirilmektedir.

Madde 12. — Finansal kiralama şirketinin ödenmiş sermayesinin en az bir milyar lira, Türkiye'de şube açacak yabancı şirketlerin bu şube için en az iki milyon Amerikan Doları karşılığı Türk Lirası olması ön-görülmekte bu miktarların ekonomik şartlara göre Bakanlar Kurulunca artırılabilmesi imkânı getirilmek-tedir.

Madde 13. — Şirketin finansal kiralama işlemlerinin tutarının sınırı ile ortaklar veya şirketler grubu ile ya-pacağı finansal işlemlerinin tutarlarını belirlemeye Bakanlar Kurulunun yetkili kılınması hükme bağlanmak-tadır.

Madde 14. — Kiracının hak ve borçları finansal kiralama münasebetinin özelliğinin gerektirdiği bir şekil-de düzenlenmiştir. Kiracının malın ekonomik mülkiyetine sahip olarak bundan her türlü yararı elde etmek yetkisini haiz kılınması sebebiyle malın bütün onarım ve bakımının kendisine ait bulunması, öte yandan fi-nansal kiralama şirketinin menfaati gereğince malı ihtimamla kullanması gerekli görülmüştür.

Madde 15. — Finansal kiralama münasebetinde bir yandan malın ekonomik mülkiyetinin kiracıya ait ol-ması öte yandan finansal kiralama şirketinin mala karşı ilgisinin çoğu kez, bunun sağlanması için ödediği be-delin kendisine geri dönmeleri ile sınırlı bulunması karşısında, malın hasar ve ziyana kiracının katlanacağı mad-dede hükme bağlanmıştır. Hasar ve ziyaa katlanmanın ifade ettiği anlam, kira bedellerinin, hasar ve ziyaa rağ-

men ödenmesidir. Ancak kiraya verilen malın sigorta ettirilmesi zorunlu olduğundan, hasar ve ziya halinde finansal kiralama şirketinin hem sigorta tazminatı hem de kira bedellerini almak suretiyle haksız zenginleşmesini önlemek amacıyla, kiracının hasar ve ziyaa rağmen kira bedellerini ödeme borcunun, sigorta tazminatı ile karşılanamayan kısmı ile sınırlı olacağı esası getirilmiştir.

Madde 16. — Kiracının maldaki kendi zilyetliğini bir başkasına devredemeyeceği öngörülmek suretiyle finansal kiralama şirketinin korunması amaçlanmaktadır. Kiracıya böyle bir yetkinin tanınması, finansal kiralama şirketinin kira konusu malı izleyebilmesini fevkalade güçleştirecek ayrıca bu ilişkinin özel sicile tescil ettirmek suretiyle sağlanmak istenen aleniyetini büyük ölçüde zedeleyecektir.

Madde 17. — Madde finansal kiralama şirketinin kira konusu malı kiracının talebi ve seçimi üzerine üçüncü şahıstan temin etmesi gereken durumlarda hemen temin etmemesinin hukuki sonuçlarını düzenlemektedir.

Madde 18. — Madde finansal kiralama şirketinin hak ve borçlarını düzenlemektedir. Bu münasebetin temel ilkelerinden birini, finansal kiralama şirketinin kiraya verdiği malın mülkiyetini muhafaza etmesi oluşturmaktadır. Malın mülkiyetinin şirkette kalması, onun için bir teminat niteliğindedir. Zira malı temin etmek için ödediği satış bedelinin, kira bedelleri ile geri ödenmemesi halinde, en azından malı mülkiyet hakkına dayanarak geri alabilmek yetkisine sahip olacaktır.

Malın finansal kiralama şirketi için bir teminat teşkil etmesi onun kendisi tarafından sigorta ettirilmesi zorunluluğunun getirilmesine sebep olmuştur. Ancak malı kiracı elinde bulundurduğundan ve bunu ihtimamla kullanması gerektiğinden, sigorta primlerinin de onun tarafından ödenmesi mecburiyeti kabul edilmiştir.

Madde 19. — Kiraya konu malın mülkiyetinin finansal kiralama şirketince bir üçüncü kişiye devri düzenlenmektedir.

16 ncı madde ile bir paralellik sağlamak suretiyle kira konusu malın mülkiyetinin üçüncü şahsa devredilemeyeceği ilkesi kural olarak getirilmiş ancak bunun aksinin sözleşmede kararlaştırılabileceği kabul edilmiştir. Fakat finansal kiralama işlemlerinin mutlaka bir finansal kiralama şirketi aracılığı ile sürdürülmesi ilkesi benimsendiğinden, bu devrin de bir finansal kiralama şirketine yapılabileceği öngörülmüş, ayrıca, mülkiyetin devri ile beraber, sözleşmenin de devralana geçeceği hükme bağlanmış, böylece finansal kiralama işlemlerinin izlenmesi kolaylaştırılmış ve bu yolla ortaya çıkabilecek kötü ve yanıltıcı uygulamalar önlenmiştir.

Devir dolayısıyla kiracının zarara uğraması, özellikle bir kira bedelini iki defa ödemek tehlikesi ile karşı karşıya kalmamasını sağlamak için devrin kiracıya bildirilmesi mecburiyeti getirilmiştir.

Madde 20. — Kiracının iflası veya icra takibine uğramasını düzenleyen maddede, kira konusu malın mülkiyetinin, finansal kiralama şirketine ait bulunduğu düşüncesinden hareketle, bu malların iflas masasına girmeyeceği veya takip dışında tutulacağı hükme bağlanmıştır. Ancak alacaklıların da menfaatini koruyabilmek için, iflas veya icra memurunun kararına karşı itiraz hakkı tanınmıştır. Finansal kiralama münasebetinin özelliği gereği itirazın süratle karara bağlanmasını sağlamak üzere tetkik mercinin itirazları engeç bir ay içinde karara bağlaması öngörülmüştür.

Madde 21. — Finansal kiralama şirketinin iflası veya icra takibine uğraması halinde kiracının ekonomik mülkiyete dayalı menfaatlerini koruyabilmek amacı ile finansal kiralama şirketinin iflasına rağmen sözleşmenin süresi sonuna kadar devam edeceği kabul edilmiştir. Ayrıca kiralayanın borcundan dolayı bu süre zarfında malın haczedilmeyeceği öngörülmüştür.

Madde 22. — Sözleşmenin kararlaştırılan sürede sona ereceği, taraflardan birinin sürenin sona ermesinden üç ay önce bildirmesi halinde aynı veya aralarında kararlaştıracakları yeni şartlarla sürenin uzatılmasının mümkün olacağı hükme bağlanmaktadır.

Madde 23. — Şirketin sona ermesi, tüzelkişiliğinin hıttamı, kiracının iflası veya aleyhine yapılan bir icra takibinin semeresiz kalması, kiracının ölümü veya fiil ehliyetini kaybetmesi hallerinde, sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, sözleşmenin sona ereceği öngörülmektedir.

Madde 24. — Bedelin ödenmemesi sebebiyle sözleşmenin feshi düzenlenmektedir. Madde, kiracının kira bedelini ödemede temerrüdü halinde, kiralayanın sözleşmeyi ancak kiracıya verdiği otuz günlük, mülkiyeti sözleşme sonunda kiracıya geçecek ise ve bu sebeple kiracı bir çok yatırım veya masrafa girmişse altmış günlük süre neticesiz kaldığı takdirde feshedileceğini hükme bağlamaktadır.

Madde 25. — Sözleşme süresinin dolması veya diğer nedenlerle sona ermesinin hukukî sonuçları düzenlenmektedir. Bu durumda malın derhal kiralayana geri verilmesi gerekmektedir. Sözleşme süresi sonunda kiracıya malı satın alma hakkı tanınmış ise satın alma hakkının kullanılması ile beraber taraflar arasında bir satım münasebeti doğacak ve bunun sonucunda mala zilyet durumunda bulunan kiracı malın mülkiyetini iktisap edecektir.

Madde 26. — Sözleşmenin feshinin sonuçlarını düzenleyen bu maddenin birinci fıkrasında kiralayanın, ikinci fıkrasında ise kiracının sözleşmeyi feshedilmesi esas alınmaktadır. Sözleşmeyi kiralayana feshettiği takdirde kiracı henüz vadeleri gelmemiş bulunan kira bedellerini ödeyeceği gibi bunu aşan zararı tazmin ile de mükellef olacaktır.

Buna karşılık kiracının feshetmesi durumunda kiracı malı kiralayana geri verecek fakat bu sebeple uğraşmış olduğu zararın da tazminini talep edebilecektir.

Madde 27. — Finansal kiralama sözleşmesi Borçlar Kanununda düzenlenen akîit çeşitlerinden hiçbirine uymadığından ancak benzerlik gösterdiği akîit çeşitlerinin sözleşmenin amacına ve niteliğine uygun düştüğü oranda kıyasen uygulanacağı hükme bağlanmaktadır.

Madde 28. — Sözleşmenin niteliği ile bağdaşmadıkları için sözleşmeye hiç uygulanmaması gereken hükümler, tereddütleri ortadan kaldırmak amacıyla açıkça belirtilmektedir.

Madde 29. — Teşvik belgesine bağlanmış yatırımların finansal kiralama yoluyla gerçekleştirilmesi halinde finansal kiralama şirketinin yararlanacağı teşvikler belirlenmektedir.

Madde 30. — Kiralayana şirketin yabancı olması halinde gümrük muafiyetinden yararlanma şartları ve esasları belirlenmektedir.

Madde 31. — Finansal kiralamanın her türlü vergi, resim ve harçtan istisna tutulması öngörülmekte, yurt dışında bulunan finansal kiralama şirketinin dar mükellefiyete tabi olarak vergi tevkifat nispeti ve usulünün Bakanlar Kurulunca belirlenmesi hükme bağlanmaktadır.

Madde 32. — Yetkili mahkemenin tespitinde tereddüt olmaması amacı ile sözleşmeden doğan davaların ticarî nitelikte olacağı açıkça belirtilmektedir.

Madde 33. — Kanunda çıkarılması öngörülen yönetmeliklerin hangi kurumlarca hazırlanacağı belirtilmekte ve Kanunun yayımından itibaren üç ay içinde yürürlüğe konması hükme bağlanmaktadır.

Madde 34, 35. — Yürürlük ve yürütme hükümleridir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 1/679
Karar No. : 82

3.6.1985

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı ilgili bakanlıklar temsilcilerinin de katılmalarıyla Komisyonumuzca incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiş ve maddeler üzerinde yapılan değişiklikler aşağıda açıklanmıştır.

1. Tasarının 1 inci maddesi ifade düzgünlüğü sağlamak amacıyla yeniden düzenlenmiştir.
 2. Tasarının 4 üncü maddesindeki «kiralayan» kelimesi «kiralayanın» şeklinde düzeltilmiştir.
 3. Tasarının 8 inci maddesinin 3 üncü fıkrasına göre, finansal kiralama sözleşmesinin tescilinden ve şerhinden sonra, üçüncü kişilerin finansal kiralama konusu mal üzerindeki aynı hak iktisapları geçerli olmayacaktır. Burada korunmak istenen kiralayanın menfaatları olduğundan üçüncü kişilerin aynı hak iktisaplarının yalnızca ona karşı ileri sürülebilmesi uygun görülmüş ve fıkroda bu yolda değişiklik yapılmıştır.
 4. Tasarının 12 nci maddesinin birinci fıkrasındaki «asgarî» kelimesinin önüne fıkroya açıklık getirmek üzere «ödenmiş sermayeleri» ibaresi eklenmiş, ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle maddede belirlenen kiralayan şirketlerin en az sermaye miktarının, Bakanlar Kurulunca artırılmasında sınır getirilmiştir.
 5. Tasarının 22 nci maddesinin sonuna sözleşmenin uzatılmasının tarafların anlaşmasına bağlı olacağına ilişkin bir cümle ilave edilmiştir.
 6. Tasarının 23 üncü maddesinde yapılan düzenlemeyle sözleşmenin sona erme sebepleri arasına «işletmenin tasfiye edilmesi» hali de eklenmiştir.
 7. Tasarının 24 üncü maddesinde, sözleşmenin ihlali üzerine sona eriş sebepleri arasına, sözleşmeye aykırı davranışın da eklenmesi uygun görülmüş ve birinci fıkradaki «bedelin» kelimesi gereksiz görülerek metinden çıkarılmıştır.
 8. Tasarının 27 nci maddesindeki «kıyasen» kelimesi **maddede metninden çıkarılmıştır.**
 9. **Tasarının 29 uncu maddesinin birinci fıkrası** kiralayanın, kiracının teşvikinden nasıl yararlanacağı konusuna açıklık getirmek amacıyla yeniden düzenlenmiştir.
 10. Tasarının diğer maddeleri aynen kabul edilmiştir.
- Raporumuz Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan
Ali Dizdaroğlu
Antalya

Başkanvekili
Ahmet İlhami Kösem
Malatya

Kâtip
Ibrahim Aydoğan
İçel

Üye
Alpaslan Pehlivanlı
Ankara

Üye
Özgür Barutçu
Diyarbakır

Üye
Sabahattin Eryurt
Erzurum

31 inci maddesindeki istisna hükmüne karşıyım.

Üye
Ihsan Nuri Topkaya
Ordu

Üye
Hasan Altay
Samsun

30 ve 31 inci maddelere karşıyım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/679

Karar No. : 127

6 . 6 . 1985

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve ön havalesi uyarınca «Adalet Komisyonu» nda görüşüldükten sonra Komisyonumuza sevk edilen «Finansal Kiralama Kanun Tasarısı» Komisyonumuzun 5.6.1985 tarihinde yaptığı 76 ncı birleşimde, ilgili hükümet temsilcilerinin de iştiraki ile incelelenip görüldü.

1970'li yılların başından bu yana hızlı bir gelişmeye sahne olan ekonomimiz için «malî piyasalar» güncellik kazanan en önemli meselelerden biri olmuştur. Bilindiği gibi malî piyasalar kısa vadeli fon ve arz talebin karşılaştığı para piyasası ile orta ve uzun vadeli fon arz ve talebinin karşılaştığı sermaye piyasasından meydana gelmektedir.

Gelişmiş ekonomilerin temel taşlarından birini teşkil eden bu piyasalar, ekonomide tasarruf-yatırım eşitliğinin gerçekleşmesi ve fonların sektörlere uygun şekilde dağılımını sağlayan araçlardan biri olması bakımından Devletin teşvik ettiği teşkilatlanmış bir yapıdır. Bu sebeple söz konusu bu piyasayı, değişen ekonomik şartlara göre tespit olunan hedefler doğrultusunda yönlendirmek amacıyla, piyasanın teşkilatlanma ve çalışma kural-larını belirlemek üzere yeni kanunî düzenlemeler yapma gereği ortaya çıkmaktadır.

Bu amaçla ülkemizde 28.7.1981 tarihli 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu çıkartılmıştır. Bu Kanun ile tasarrufların menkul kıymetlere yatırılarak halkın iktisadî kalkınmaya katılması amaçlanmış ve sermaye pi-yasasının da güvenli bir açıklık ve kararlılık içinde çalışması yanında tasarruf sahiplerinin hak ve menfaat-lerinin korunmasına yönelik tedbirler öngörülmüştür.

Ancak, gelişme içerisinde olan ekonomimizin bu çalışmalar doğrultusunda yeni düzenlemelere ihtiyacı or-taya çıkmıştır. Bu; günümüze kadar ülkemizde olmayan buna karşılık Batı ülkelerinde otuz yıldır yaygın bir şekilde uygulanan «leasing» uygulamasıdır. Finansal kiralama denilen bu uygulama; bir şirketin, sözleşme kar-şılığında, belirli bir süre için, bir ücret mukabilinde, hizmet konusu malın ekonomik kullanımını kiralayana bırakmasıdır. Ancak bugün Türkiye'de birçok mevzuatla alakalı bulunan finansal kiralama faaliyetlerinin yaygın bir şekilde tatbik edilmesini sağlayabilmek için bu mevzuatlarda gerekli düzenlemenin yapılması gerek-mektedir. Anılan tasarı ile bu düzenlemelerin yapılmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Komisyon toplantısında; günümüzde teknolojinin hızla geliştiği bu sebeple bazı hizmetlerin yerine getirilme-sinin maliyetinin de çok arttığına işaretle bu sistemle sözleşme karşılığında hizmet sağlanabileceği ve böylece ülke kalkınmasına yararlı olacağı ifade edilmiş, ancak yürürlükte bulunan kira mevzuatının neden yeterli gö-rülme-yerek bu tasarıya ihtiyaç duyulduğu sorulmuştur. İlgili hükümet temsilcisinin, tasarı ile getirilen hüküm-lerin, mevcut kiralama sistemimizde yer verilmeyen yeni bazı hususları öngördüğü şeklindeki açıklamasından sonra «Adalet Komisyonu Metni» görüşmelere esas alınarak maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Adalet Komisyonu metninin 1, 2, 3, 5, 9, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31 ve 32 ncı maddeleri ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 34 ve 35 inci maddeleri aynen kabul edilmiş,

4 üncü maddede yer alan «finansal kiralama alanı» ibaresi ifadeye açıklık getirmek amacıyla «kiracının» şeklinde düzeltilmiş,

6 ncı maddenin 2 ncı fıkrasında yer alan «finansal kiralamalarda» ibaresinden sonra, kira bedelinin süre-sini belirlemek amacıyla «yıllık» kelimesi ilave edilmiş, «50 000 Dolar» olan tutar ise fazla bulunarak «25 000 Dolar» şeklinde değiştirilmiş, ayrıca bu değerleri belirlemeye Bakanlar Kurulunu yetkili kılan bir hüküm ilave edilmiş,

7 ncı maddede yer alan « taraflar sözleşmelerinde bu süreleri arttırabilirler » ifadesi, ileride doğabilecek karı-şıklıklara mahal vermeme-k amacıyla, sözleşme süresinin Bakanlar Kurulunca çıkartılacak yönetmelikle belirlen-mesini öngörece-k şekilde yeniden düzenlenmiş,

8 inci madde redaksiyona tabi tutulmuş ve 1 inci fıkrasının ilk cümlesinde geçen düzenlemenin noterlikçe yapılmasını öngörece-k şekilde düzenlenmiş, yine aynı fıkrada yer alan «beyanlar hanesine şerh verilir» ifadesi,

taşınmaz mallar arasında bulunan gemilerin de zikredilmesinin yerinde olacağı görüşü ile «beyanlar hanesine, gemilere dair sözleşmeler ise gemi siciline şerh edilir.» şeklinde düzeltilmiş, ayrıca 4 üncü fıkrada yer alan «Müsteşarlığınca» ibaresi «Müsteşarlığının bağlı bulunduğu bakanlıkca» şeklinde değiştirilmiş,

10 uncu madde redaksiyona tabi tutularak 3 üncü fıkrasında yer alan «Müsteşarlığın» ibaresinden sonra «bağlı bulunduğu bakanlığın» ifadesi eklenmiş,

11 inci madde, maddeye açıklık getirmek amacıyla, mevduat kabul eden özel finans kuruluşlarının kiralama faaliyetlerinde bulunamayacağını, mevduat toplayanların ise bu faaliyetleri yürütebileceklerini, öngörecektir şekilde ve maddede yer alan «müsteşarlığın» ibaresinden sonra «bağlı bulunduğu bakanlığın» ibaresi eklenmek suretiyle yeniden düzenlenmiş,

12 nci maddenin 2 nci fıkrasında yer alan miktar «beş» kat olarak değiştirilmiş,

14 üncü maddenin 3 üncü fıkrasının başına fıkraya açıklık getirmek amacıyla «Sözleşmede aksine bir hüküm yok ise» ifadesi eklenmiş ve ilk cümlelerin sonundaki «sorumludur» ibaresi ise «sorumlu olup» şeklinde düzeltilmiş,

15 inci madde, maddeye açıklık getirmek amacıyla yeniden düzenlenmiş ve ilk cümlede yer alan «ziya» ibaresinden sonra «sorumluluğu» ibaresi eklenmiş, takip eden cümle metinden çıkartılmış 3 üncü cümle 2 nci cümle olarak kabul edilmiş, ayrıca «Ancak bu farkı kiracı finansal kiralama bedelleri ile ödemek zorundadır.» şeklinde yeni bir fıkra eklenmiş,

33 üncü maddeye Adalet Komisyonu metninin 7 nci maddesinde yer alan yönetmelikle ilgili olarak yeni bir «a» fıkrası eklenmiş maddede yer alan «a ve b» fıkraları ise «b ve c» fıkraları şeklinde düzeltilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Metin Emiroğlu</i>	<i>Aycan Çakiroğulları</i>	<i>Alaattin Fırat</i>
Malatya	Denizli	Muş
Kâtip Üye	<i>Ahmet Akgün Albayrak</i>	<i>Mehmet Deliceoğlu</i>
<i>Kadir Demir</i>	Adana	Adıyaman
Konya		
A. Sırrı Özbek	<i>Fenni İslimyeli</i>	<i>Ahmet Şamil Kazokuğlu</i>
Adıyaman	Balıkesir	Bolu
(İmzada bulunamadı.)	Tasarıya katılmakta birlikte bazı maddelerine karşıyım.	
<i>Nabi Sabuncu</i>	<i>N. Oğuzhan Artukoğlu</i>	<i>İlhan Aşkın</i>
Aydın	Burdur	Bursa
C. Tayyar Sadıklar	<i>Ünal Akkaya</i>	<i>İsmail Şengün</i>
Çanakkale	Çorum	Denizli
		(İmzada bulunamadı)
Ahmet Sarp	<i>İsmail Dayı</i>	<i>Metin Yaman</i>
Diyarbakır	Balıkesir	Erzincan
(İmzada bulunamadı.)		
<i>Togay Gemalmaz</i>	<i>İbrahim Fevzi Yaman</i>	<i>Tülay Öney</i>
Erzurum	Isparta	İstanbul
<i>Özdemir Pehlivanoglu</i>	<i>İbrahim Özbıyık</i>	<i>Cengiz Tuncer</i>
İzmir	Kayseri	Kayseri
Erol Ağagil	<i>İsmet Ergül</i>	<i>Ayhan Fırat</i>
Kırklareli	Kırşehir	Malatya
(İmzada bulunamadı.)		
<i>Haydar Özalp</i>	<i>Fehmi Memişoğlu</i>	<i>H. Barış Can</i>
Niğde	Rize	Sinop
	<i>Fahrettin Kurt</i>	
	Trabzon	

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, finansman sağlamaya yönelik finansal kiralama kurumunun uygulanmasını düzenlemek ve teşvik etmektir.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanun, sözleşmenin hukukî yapısını, tarafların karşılıklı hak ve yükümlülüklerini düzenleyen hükümleri kapsar.

Tanımlar

MADDE 3. — Bu Kanunda geçen;
Sözleşme; finansal kiralama sözleşmesini,
Kiralayan; finansal kiralama şirketini,
Kiracı; finansal kiralamayı kabul edeni,
«Mal; finansal kiralamaya konu malı,
Kira bedeli; finansal kira bedelini;
İfade eder.

Sözleşme

MADDE 4. — Sözleşme; kiralayan, finansal kiralama alanın talebi ve seçimi üzerine üçüncü kişiden satın aldığı veya başka suretle temin ettiği bir malın zilyetliğini, her türlü faydayı sağlamak üzere ve belli bir süre feshedilmemek şartı ile kira bedeli karşılığında, kiracıya bırakılmasını öngören bir sözleşmedir.

Sözleşmenin konusu

MADDE 5. — Sözleşmeye taşınır veya taşınmaz mallar konu olabilir. Patent gibi fikrî ve sınaî haklar bu sözleşmeye konu olamazlar.

Finansal kiralama bedeli

MADDE 6. — Finansal kiralama bedeli ve ödeme dönemleri taraflarca belirlenir. Bu bedeller sabit veya değişken olabilir, Türk Lirası veya Merkez Bankasınca alım satımı yapılan döviz cinsinden belirlenebilir.

Yurt dışından yapılacak finansal kiralamalarda kiralama bedeli 50 000 Amerikan Doları karşılığı Türk Lirasından az olamaz.

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN

Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı

BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, finansman sağlamaya yönelik finansal kiralamayı düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tanımlar

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Sözleşme

MADDE 4. — Sözleşme; kiralayanın, finansal kiralama alanın talebi ve seçimi üzerine üçüncü kişiden satın aldığı veya başka suretle temin ettiği bir malın zilyetliğini, her türlü faydayı sağlamak üzere ve belli bir süre feshedilmemek şartı ile kira bedeli karşılığında, kiracıya bırakmasını öngören bir sözleşmedir.

Sözleşmenin konusu

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Finansal kiralama bedeli

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU METNİ

Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı

BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1. — Adalet Komisyonu metninin 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kapsam

MADDE 2. — Adalet Komisyonu metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tanımlar

MADDE 3. — Adalet Komisyonu metninin 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Sözleşme

MADDE 4. — Sözleşme; kiralayanın, kiracının talebi ve seçimi üzerine üçüncü kişiden satın aldığı veya başka suretle temin ettiği bir malın zilyetliğini, her türlü faydayı sağlamak üzere ve belli bir süre feshedilmemek şartı ile kira bedeli karşılığında, kiracıya bırakmasını öngören bir sözleşmedir.

Sözleşmenin konusu

MADDE 5. — Adalet Komisyonu metninin 5 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Finansal kiralama bedeli

MADDE 6. — Finansal kiralama bedeli ve ödeme dönemleri taraflarca belirlenir. Bu bedeller sabit veya değişken olabilir. Türk Lirası veya Merkez Bankasının alım satımı yapılan döviz cinsinden belirlenebilir.

Sözleşmenin feshinin mümkün olmadığı süre

MADDE 7. — Sözleşmeler en az dört yıl süre ile feshedilemez. Taraflar sözleşmelerinde bu süreyi artırmaz.

Sözleşmenin şekli ve tescili

MADDE 8. — Sözleşme düzenleme şeklinde yapılır. Taşınır mala dair sözleşme, kiracının ikametgâhı noterliğinde özel sicile tescil edilir. Taşınmaz mala dair sözleşme ise taşınmazın bulunduğu tapu kütüğünün beyanlar hanesine şerh verilir.

Tescil veya şerhten sonra, üçüncü kişilerin finansal kiralama konusu mal üzerindeki aynı hak iktisapları geçerli olmaz.

Yurt dışında yerleşik kiralayan şirketin Türkiye'de şubesi yoksa sözleşmeler Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca tescil edilir.

Finansal kiralama konusu malın satın alınması

MADDE 9. — Finansal kiralama konusu malın mülkiyeti kiralayan şirkete aittir. Ancak taraflar sözleşmede, sözleşme süresi sonunda kiracının, malın mülkiyetini satın alma hakkını haiz olacağını kararlaştırabilirler.

Kiralayan şirketin hukukî yapısı

MADDE 10. — Kiralayan şirketler, yalnızca anonim ortaklık şeklinde kurulabilir.

Kiralayan şirketlerin kuruluşu ve şube açmaları ile yabancı şirketlerin Türkiye'de şube açması Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının ön iznine bağlıdır. 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu hükümleri saklıdır.

Kiralayan şirketler ile yabancı kiralayan şirketlerin Türkiye'de şubeleri Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının denetimine tabidir.

Ön iznin verilme şekil ve şartları ile kiralayan şirketlerin denetimine dair hükümler çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Sözleşmenin feshinin mümkün olmadığı süre

MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Sözleşmenin şekli ve tescili

MADDE 8. — Sözleşme düzenleme şeklinde yapılır. Taşınır mala dair sözleşme, kiracının ikametgâhı noterliğinde özel sicile tescil edilir. Taşınmaz mala dair sözleşme ise taşınmazın bulunduğu tapu kütüğünün beyanlar hanesine şerh verilir.

Tescil veya şerhden sonra, üçüncü kişilerin finansal kiralama konusu mal üzerindeki aynı hak itisapları kiralayana karşı ileri sürülemez.

Yurt dışında yerleşik kiralayan şirketin Türkiye'de şubesi yoksa sözleşmeler Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca tescil edilir.

Finansal kiralama konusu malın satın alınması

MADDE 9. — Tasarının 9 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kiralayan şirketin hukuki yapısı

MADDE 10. — Tasarının 10 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Yurt dışından yapılacak finansal kiralamalarda kiralama bedeli yıllık 25 000 Amerikan Doları karşılığı Türk Lirasından az olamaz.

Bu miktarı artırmaya ve eski değerine indirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Sözleşmenin feshinin mümkün olmadığı süre

MADDE 7. — Sözleşmeler en az dört yıl süre ile feshedilemez. Hangi kiralama hallerinde bu sürenin kısılacağı, Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikte belirlenir.

Sözleşmenin şekli ve tescili

MADDE 8. — Sözleşme düzenleme şeklinde noterlikçe yapılır. Taşınır mala dair sözleşme, kiracının ikametgâhını noterliğinde özel sicile tescil edilir. Taşınmaz mala dair sözleşme ise taşınmazın bulunduğu tapu kütüğünün beyanlar hanesine, gemilere dair sözleşmeler ise gemi siciline şerh edilir.

Tescil veya şerhden sonra, üçüncü kişilerin finansal kiralama konusu mal üzerindeki aynı hak itisapları kiralayana karşı ileri sürülemez.

Yurt dışında yerleşik kiralayan şirketin Türkiye'de şubesi yoksa sözleşmeler Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlıkça tescil edilir.

Finansal kiralama konusu malın satın alınması

MADDE 9. — Adalet Komisyonu metninin 9 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kiralayan şirketin hukuki yapısı

MADDE 10. — Kiralayan şirketler, yalnızca anonim ortaklık şeklinde kurulabilir.

Kiralayan şirketlerin kuruluşu ve şube açmaları ile yabancı şirketlerin Türkiye'de şube açması Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlığın öniznine bağlıdır. 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu hükümleri saklıdır.

Kiralayan şirketler ile yabancı kiralayan şirketlerin Türkiye'deki şubeleri Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlığın denetimine tabidir.

Öniznin verilme şekil ve şartları ile kiralayan şirketlerin denetimine dair hükümler çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Bankalar ve sigorta şirketleri

MADDE 11. — Bankalar ve sigorta şirketleri kiralayan şirket olarak faaliyette bulunamazlar. Ancak, mevduat kabul etmeyen kalkınma ve yatırım bankaları Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının izni ile böyle bir faaliyette bulunabilirler.

En az sermaye

MADDE 12. — Kiralayan şirketlerin ödenmiş sermayeleri bir milyar Türk Lirasından az olamaz. Yabancı kiralayan şirketlerin Türkiye'de şube açmalarında ise asgari iki milyon Amerika Birleşik Devletleri Doları karşılığı Türk Lirasıdır.

Bakanlar Kurulu bu miktarı artırmaya yetkilidir.

Kiralama işlemlerinde sınır

MADDE 13. — Kiralayan şirketin finansal kiralama işlemlerinin tutarının sınırı ile, ortaklarına veya şirketler grubu ile yapacağı finansal kiralama işlemleri tutarlarını belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Sözleşmenin Hüküm ve Sonuçları

Kiracının hak ve borçları

MADDE 14. — Kiracı, sözleşme süresince finansal kiralama konusu malın zilyedi olup, sözleşmenin amacına uygun olarak her türlü faydayı elde etmek hakkına sahiptir.

Kiracı, finansal kiralama konusu malı sözleşmede öngörülen şart ve hükümlere göre itinayla kullanmak zorundadır.

Kiracı, malın her türlü bakımından ve korunmasından sorumludur. Bakım ve onarım masrafları kiracıya aittir.

Malın hasar ve ziyası

MADDE 15. — Malın sözleşme süresi içinde hasar ve ziyası kiracıya aittir. Kiracı, hasar veya ziyaya rağmen finansal kiralama bedellerini ödemek zorundadır. Bu sorumluluk, ödenen sigorta miktarının karşılanamayan kısmı ile sınırlıdır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bankalar ve sigorta şirketleri

MADDE 11. — Tasarının 11 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

En az sermaye

MADDE 12. — Kiralayan şirketlerin ödenmiş sermayeleri bir milyar Türk lirasından az olamaz. Yabancı kiralayan şirketlerin Türkiye'de şube açmalarında ise ödenmiş sermayeleri asgari iki milyon Amerika Birleşik Devletleri Doları karşılığı Türk Lirasıdır.

Bakanlar Kurulu bu miktarı iki katına kadar arttırmaya yetkilidir.

Kiralama işlemlerinde sınır

MADDE 13. — Tasarının 13 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Sözleşmenin Hüküm ve Sonuçları

Kiracının hak ve borçları

MADDE 14. — Tasarının 14 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Malın hasar ve ziyai

MADDE 15. — Tasarının 15 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Bankalar ve sigorta şirketleri

MADDE 11. — Bankalar ve sigorta şirketleri ile mevduat kabul eden özel finans kurumları kiralayan şirket olarak faaliyette bulunamazlar. Ancak, mevduat kabul etmeyen kalkınma ve yatırım bankaları ile özel finans kurumlarına, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlığın izni ile böyle bir faaliyette bulunabilirler.

En az sermaye

MADDE 12. — Kiralayan şirketlerin ödenmiş sermayeleri bir milyar Türk Lirasından az olamaz. Yabancı kiralayan şirketlerin Türkiye'de şube açmalarında ise ödenmiş sermayeleri asgari iki milyon Amerika Birleşik Devletleri Doları karşılığı Türk Lirasıdır.

Kiralama işlemlerinde sınır

MADDE 13. — Adalet Komisyonu metninin 13 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Sözleşmenin Hüküm ve Sonuçları

Kiracının hak ve borçları

MADDE 14. — Kiracı, sözleşme süresince finansal kiralama konusu malın zilyedi olup, sözleşmenin amacına uygun olarak her türlü faydayı elde etmek hakkına sahiptir.

Kiracı, finansal kiralama konusu malı sözleşmede öngörülen şart ve hükümlere göre itina ile kullanmak zorundadır.

Sözleşmede aksine hüküm yok ise kiracı, malın her türlü bakımından ve korunmasından sorumlu olup, bakım ve onarım masrafları kiracıya aittir.

Malın hasar ve ziyai

MADDE 15. — Malın sözleşme süresi içinde hasar ve ziyai sorumluluğu kiracıya aittir. Bu sorumluluk ödenen sigorta miktarının karşılanmayan kısmı ile sınırlıdır.

Ancak bu farkı, kiracı finansal kiralama bedelleri ile ödemek zorundadır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Devir yasağı

MADDE 16. — Kiracı, finansal kiralama konusu maldaki zilyedliğini bir başkasına devredemez.

Malın kiracıya teslim edilmemesi

MADDE 17. — Finansal kiralama konusu malın, kiralayanın malın imalatçısı veya satıcısı ile zamanında sözleşme yapmaması veya gerekli ödemeyi zamanında yerine getirmemesi veya diğer sebepler ile kiracıya teslim edilmemesi halinde Borçlar Kanununun 106 ncı maddesi hükmü uygulanır.

Kiralayan şirketin hak ve borçları

MADDE 18. — Finansal kiralama konusu mal kiralayan şirketin mülkiyetindedir.

Kiralayan şirket, mülkiyeti kendisine ait olan finansal kiralama konusu malı sözleşme süresince sigorta ettirmek zorundadır. Sigorta primlerinin ödenmesi kiracıya aittir.

Mülkiyetin üçüncü kişiye devri

MADDE 19. — Sözleşmede aksi öngörülmemişse kiralayan malın mülkiyetini bir üçüncü kişiye devredemez.

Sözleşmede bu yetkinin tanınması halinde, devir ancak başka bir kiralayana yapılabilir. Devralan, sözleşme hükümlerine uymak zorundadır.

Devrin kiracıya karşı geçerli olması onun haberdar edilmesine bağlıdır.

Kiracının iflası veya icra takibine uğraması

MADDE 20. — Kiracının iflası halinde, iflas memuru, İcra ve İflas Kanununun 221 inci maddesinin birinci fıkrası hükmüne göre büro teşkilinden önce, finansal kiralama konusu malların tefrikine karar verir. İflas memurunun bu kararına karşı yedi gün içinde itiraz edilebilir.

Kiracı aleyhine icra yoluyla takip yapılması halinde, icra memuru, finansal kiralama konusu malların takibin dışında tutulmasına karar verir. İcra memurunun kararına karşı yedi gün içinde itiraz edilebilir.

Bu itirazlar, tetkik merciince en geç bir ay içinde karara bağlanır.

Kiralayanın iflası veya icra takibine uğraması

MADDE 21. — Kiralayanın iflası halinde, sözleşme, kararlaştırılan sürenin sonuna kadar iflas masasına karşı geçerliliğini sürdürür.

Kiralayan aleyhine icra yoluyla takip yapılması halinde, finansal kiralama konusu mallar, sözleşme süresi içinde haczedilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sözleşmenin Sona Ermesi

Sözleşmenin süresinin dolması sebebiyle sona ermesi

MADDE 22. — Sözleşme kararlaştırılan sürenin dolmasıyla son bulur. Ancak, taraflardan her biri sürenin bitiminden en az üç ay önce bildirilmek kaydıyla, mevcut veya yeni şartlarla sözleşmenin uzatılmasını talep edebilir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Devir yasağı

MADDE 16. — Tasarının 16 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Malın kiracıya teslim edilmemesi

MADDE 17. — Tasarının 17 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kiralayan Şirketin hak ve borçları

MADDE 18. — Tasarının 18 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Mülkiyetin üçüncü kişiye devri

MADDE 19. — Tasarının 19 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kiracının iflası veya icra takibine uğraması

MADDE 20. — Tasarının 20 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kiralayanın iflası veya icra takibine uğraması

MADDE 21. — Tasarının 21 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sözleşmenin Sona Ermesi

Sözleşmenin süresinin dolması sebebiyle sona ermesi

MADDE 22. — Sözleşme kararlaştırılan sürenin dolmasıyla son bulur. Ancak, taraflardan her biri sürenin bitiminden en az üç ay önce bildirilmek kaydıyla, mevcut veya yeni şartlarla sözleşmenin uzatıl-

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Devir yasağı

MADDE 16. — Adalet Komisyonu metninin 16 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Malın kiracıya teslim edilmemesi

MADDE 17. — Adalet Komisyonu metninin 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kiralayan şirketin hak ve borçları

MADDE 18. — Adalet Komisyonu metninin 18 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Mülkiyetin üçüncü kişiye devri

MADDE 19. — Adalet Komisyonu metninin 19 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kiracının iflası veya icra takibine uğraması

MADDE 20. — Adalet Komisyonu metninin 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kiralayanın iflası veya icra takibine uğraması

MADDE 21. — Adalet Komisyonu metninin 21 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sözleşmenin Sona Ermesi

Sözleşmenin süresinin dolması sebebiyle sona ermesi

MADDE 22. — Adalet Komisyonu metninin 22 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Sözleşmenin diğer sebeplerle sona ermesi

MADDE 23. — Sözleşme; şirketin sona ermesi, tüzelkişiliğinin hitamı, kiracının iflası veya aleyhine yapılan bir icra takibinin semeresiz kalması, kiracının ölümü veya fiil ehliyetini kaybetmesi hallerinde, sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, sona erer.

Sözleşmenin ihlali

MADDE 24. — Kiralayan, finansal kiralama bedelini ödemede temerrüde düşen kiracıya verdiği otuz günlük süre içinde de bedelin ödenmemesi halinde, sözleşmeyi feshedebilir.

Ancak, sözleşmede, süre sonunda mülkiyetin kiracıya geçeceği kararlaştırılmış ise, bu süre 60 günden az olamaz.

Sözleşmenin sona ermesinin sonuçları

MADDE 25. — Sözleşme sona erdiğinde, sözleşmeden doğan satın alma hakkını kullanmayan veya bu hakkı bulunmayan kiracı, finansal kiralama konusu malı derhal geri vermekle mükelleftir.

Sözleşmenin feshinin sonuçları

MADDE 26. — Sözleşmenin kiralayan tarafından feshi halinde kiracı malı iade ile birlikte vadesi gelmemiş finansal kiralama bedellerini ödemek yükümlülüğü altında olduğu gibi kiralayanının bunu aşan zararından da sorumludur.

Sözleşme kiracı tarafından feshedilirse kiracı malı geri vermekle beraber uğradığı zararın tazminini kiralayandan talep edebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Sözleşmenin Tabi Olduğu Hükümler

Uygulanacak hükümler

MADDE 27. — Sözleşmeye, bu Kanunda hüküm olmayan hallerde Borçlar Kanununun genel hükümleri, sözleşmenin niteliğine uygun düştükleri oranda ise özel hükümleri kıyasen uygulanır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

masını talep edebilir. Sözleşmenin uzatılması tarafların anlaşmasına bağlıdır.

Sözleşmenin diğer sebeplerle sona ermesi

MADDE 23. — Sözleşme; şirketin sona ermesi, tüzelkişiliğinin hitamı, kiracının iflasi veya aleyhine yapılan bir icra takibinin semeresiz kalması, kiracının ölümü veya fiil ehliyetini kaybetmesi veya işletmesini tasfiye etmesi hallerinde, sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, sona erer.

Sözleşmenin ihlali

MADDE 24. — Kiralayan, finansal kiralama belisini ödemede temerrüde düşen kiracıya verdiği otuz günlük süre içinde de ödenmemesi halinde, sözleşmeyi feshedebilir. Ancak, sözleşmede, süre sonunda mülkiyetin kiracıya geçeceği kararlaştırılmış ise, bu süre altmış günden az olamaz.

Taraflardan birinin sözleşmeye aykırı harekette bulunduğu hallerde, bu aykırılık nedeniyle diğer tarafın sözleşmeyi devam ettirmesinin beklenemeyeceği durumlarda, sözleşme feshedilebilir.

Sözleşmenin sona ermesinin sonuçları

MADDE 25. — Tasarının 25 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Sözleşmenin feshinin sonuçları

MADDE 26. — Tasarının 26 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sözleşmenin Tabi Olduğu Hükümler

Uygulanacak hükümler

MADDE 27. — Sözleşmeye, bu Kanunda hüküm olmayan hallerde Borçlar Kanununun genel hükümleri, sözleşmenin niteliğine uygun düştükleri oranda ise özel hükümler uygulanır.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Sözleşmenin diğer sebeplerle sona ermesi

MADDE 23. — Adalet Komisyonu metninin 23 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Sözleşmenin ihlali

MADDE 24. — Adalet Komisyonu metninin 24 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Sözleşmenin sona ermesinin sonuçları

MADDE 25. — Adalet Komisyonu metninin 25 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Sözleşmenin feshinin sonuçları

MADDE 26. — Adalet Komisyonu metninin 26 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sözleşmenin Tabi Olduğu Hükümler

Uygulanacak hükümler

MADDE 27. — Adalet Komisyonu metninin 27 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Uygulanmayacak hükümler

MADDE 28. — Sözleşme hakkında, Medeni Kanunun 688, 689, 690 ıncı maddeleri ve Borçlar Kanununun 222, 223, 224, 254 üncü maddeleri ile 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun hükümleri uygulanmaz.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Teşvik ve Vergiye Dair Hükümler

Teşvik

MADDE 29. — Teşvik belgesine bağlanmış bulunan yatırımların tamamının veya bir bölümünün finansal kiralama yoluyla gerçekleştirilmesi halinde kiralayan, kiracının teşvik belgesinde belirtilen ve satın alma halinde onun tarafından kullanılmasına hak kazanılan teşviklerden yararlanır.

Sözleşme süresi içinde teşvik mevzuatı uyarınca kazanılmış haklar saklıdır.

Gümrüğe dair hükümler

MADDE 30. — Yabancı şirket ile kiracı arasında akdedilen sözleşmeye göre getirilen mallara, gümrük vergileri bakımından aşağıdaki hükümler uygulanır.

a) Satın alma hakkı bulunmayan bir sözleşmeye dayanarak veya bu hak bulunsa dahi teşvik belgesinde gümrük muafiyetinden yararlanılması öngörülmemiş malların (Türkiye'ye girişinde, gümrük mevzuatının süre kısıtlaması hariç, sözleşme süresine bağlı olarak, geçici muafiyet rejimine dair hükümler uygulanır.

Bu şekilde Türkiye'ye getirilen mallar için ileride doğabilecek vergileri karşılayacak miktarda teminat alınır. Şu kadar ki, sözleşme süresi sonunda kesin ithalatın yapılmaması ve finansal kiralama konusu malların kiralayana iade edilmek üzere yurt dışına çıkarılmak istenmesi halinde daha önce yapılan teminata bağlama işlemi genel hükümlere göre çözümlür.

Teminata bağlama usul ve esasları bir yönetmelikle belirlenir.

b) Sözleşme süresi sonunda finansal kiralama konusu malların kesin ithalatının yapılması halinde, vergi ödeme mükellefiyetinin başladığı tarihteki carî kur ve normal fiyat üzerinden hesaplanacak gümrük vergileri tahsil olunur.

İstisnalar ve vergi nispetinin tespiti

MADDE 31. — Sözleşme her türlü vergi, resim ve harçtan istisnadır.

Yurt dışında kurulu bir kiralayan ile Türkiye'de mukim kiracı arasında akdedilen sözleşmeye istinaden yurt dışından yurt içine yapılan finansal kiralamalarda kiracı tarafından dar mükellefiyete tabi kiralayana ödenecek finansal kiralama bedelleri üzerinden yapılacak vergi tevkifat nispeti ve usulünü belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Davanın niteliği

MADDE 32. — Sözleşmelerden doğan davalar ticarî dava niteliğindedir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Uygulanmayacak hükümler

MADDE 28. — Tasarının 28 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Teşvik ve Vergiye Dair Hükümler

Teşvik

MADDE 29. — Teşvik belgesine bağlanmış bulunan yatırımların tamamının veya bir bölümünün finansal kiralama yoluyla gerçekleştirilmesi halinde kiralayan, kiracının teşvik belgesinde belirtilen ve satın alma halinde onun tarafından kullanılmasına hak kazanılan teşviklerden Devlet Planlama Teşkilatınca teşvik mevzuatına göre belirlenecek esaslar çerçevesinde yararlanır.

Sözleşme süresi içinde teşvik mevzuatı uyarınca kazanılmış haklar saklıdır.

Gümrüğe dair hükümler

MADDE 30. — Tasarının 30 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Istisnalar ve vergi nispetinin tespiti

MADDE 31. — Tasarının 31 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Davanın niteliği

MADDE 32. — Tasarının 32 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Uygulanmayacak hükümler

MADDE 28. — Adalet Komisyonu metninin 28 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Teşvik ve Vergiye Dair Hükümler

Teşvik

MADDE 29. — Adalet Komisyonu metninin 29 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Gümrüğe dair hükümler

MADDE 30. — Adalet Komisyonu metninin 30 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Istisnalar ve vergi nispetinin tespiti

MADDE 31. — Adalet Komisyonu metninin 31 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Davanın niteliği

MADDE 32. — Adalet Komisyonu metninin 32 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Yönetmelik

MADDE 33. — Bu Kanunun,

- a) 10 uncu maddesinde belirtilen yönetmelik, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlıkça,
b) 30 uncu maddesinde öngörülen yönetmelik Maliye ve Gümrük Bakanlığınca,
Yayımından itibaren üç ay içinde çıkarılır.

Yürürlük

MADDE 34. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 35. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan

T. Özal

27.3.1985

Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı

İ. K. Erdem

Devlet Bakanı

K. Oksay

Devlet Bakanı

A. M. Yılmaz

Devlet Bakanı

C. Büyükbaş

Devlet Bakanı

A. Tenekeci

Devlet Bakanı

M. T. Titiz

Devlet Bakanı V.

A. Tenekeci

Adalet Bakanı

M. N. Eldem

Millî Savunma Bakanı V.

S. N. Türel

İçişleri Bakanı

Y. Akbulut

Dışişleri Bakanı

V. Halefoğlu

Maliye ve Gümrük Bakanı

A. K. Alptemoçin

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bak. V.

H. H. Doğan

Bayındırlık ve İskân Bakanı

İ. S. Giray

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

M. Aydın

Ulaştırma Bakanı

V. Atasoy

Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı

H. H. Doğan

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

M. Kalemli

Sanayi ve Ticaret Bakanı

H. C. Aral

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

S. N. Türel

Kültür ve Turizm Bakanı

M. M. Taşçıoğlu

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yönetmelik

MADDE 33. — Tasarının 33 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yürürlük

MADDE 34. — Tasarının 34 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yürütme

MADDE 35. — Tasarının 35 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Yönetmelik

MADDE 33. — Bu Kanunun;

a) 7 nci maddesinde belirtilen yönetmelik Bakanlar Kurulunca,

b) 10 uncu maddesinde belirtilen yönetmelik, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlıkça,

c) 30 uncu maddesinde öngörülen yönetmelik Maliye ve Gümrük Bakanlığınca,

Yayımından itibaren üç ay içinde çıkarılır.

Yürürlük

MADDE 34. — Adalet Komisyonu metninin 34 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yürütme

MADDE 35. — Adalet Komisyonu metninin 35 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.